Pokrzywka – przyczyny i objawy

Pokrzywka (Urticaria) to choroba skóry o różnych przyczynach, charakteryzująca się wystąpieniem swędzących, zaczerwienionych bąbli oraz obrzęku. Objawy pokrzywki przypominają reakcje na kontakt z pokrzywą (łac. Urtica) i stąd pochodzi nazwa tego schorzenia. U około 50% pacjentów pokrzywce towarzyszy obrzęk naczynioruchowy (obrzęk tkanki podskórnej – obrzęk Quinckego). Pokrzywka może być zwiastunem zbliżającego się wstrząsu anafilaktycznego.

Pokrzywka – objawy

Najważniejszym symptomem jest nagłe wystąpienie bąbli, które są zaczerwienione na obwodzie, silnie swędzące i/lub piekące, ustępujące bez pozostawienia śladów w ciągu kilku lub kilkunastu godzin. Po tym czasie mogą się pojawić w innym miejscu. Bąble pokrzywkowe mogą przyjmować różne kształty oraz rozmiary (od kilku milimetrów do kilkunastu centymetrów). Świąd skóry jest najintensywniejszy przed pojawieniem się bąbli oraz podczas trwania tego procesu i mocno dokucza pacjentom szczególnie wieczorem.

Ze względu na czas trwania wyróżnia się:

- pokrzywkę ostrą (utrzymuje się do 6 tygodni)
- pokrzywkę przewlekłą – trwa powyżej 6 tygodni (przeciętnie 3-5 lat)

Pokrzywka ostra

Pokrzywka ostra najczęściej dotyczy dzieci, ale mogą na nią cierpieć również dorośli. Może ona być alergiczna i

niealergiczna. Stwierdzono, że w ostrej pokrzywce alergicznej zawsze mają udział przeciwciała IgE (reakcje natychmiastowe). Czynnikiem sprawczym są tu najczęściej pokarmy oraz leki. Pokrzywka ostra alergiczna może się pojawić po takich pokarmach, jak:

- mleko
- jaja
- orzechy (zwłaszcza arachidowe)
- ryby
- warzywa i owoce
- mięsa (rzadko – podejrzane są pokarmy i leki, które dostają zwierzęta)

Leki, które mogą wywołać pokrzywkę to głównie antybiotyki (najczęściej penicyliny) i sulfonamidy. Możliwe są także reakcje na inne środki lecznicze, np. na aspirynę, która może powodować pokrzywkę ostrą niezwiązaną z alergią. Może się ona pojawić również w wyniku silnego stresu. U dzieci przyczyną ostrej pokrzywki często bywają zakażenia wirusowe.

Pokrzywka przewlekła

Pokrzywka przewlekła to taka, która trwa co najmniej 6 tygodni (a czasami wiele lat). Wyróżnia się jej ponad 20 typów. Bąble pokrzywkowe mogą się pojawiać codziennie lub kilka razy w tygodniu (najczęściej wieczorem). Oprócz obrzęku naczynioworuchowego, bąblom może towarzyszyć: gorączka, duszności, bóle stawów i inne objawy ogólne.

Kto choruje najczęściej na przewlekłą pokrzywkę?

Pokrzywka przewlekła raczej nie wystepuje u dzieci i młodzieży. Chorują na nią dorośli oraz osoby starsze. W około 50% przypadków stwierdza się ją u pacjentów z chorobami autoimmunizacyjnymi (np. tarczycy). Uważa się, że główną przyczyną powstania pokrzywki przewlekłej jest stres. Część osób z tą odmianą pokrzywki ma alergię (na pokarmy, alergeny powietrznopochodne lub inne alergie wynikające z zakażeń w

organizmie, np. w ropnym zapaleniu zatok czy pasożytach).

Pokrzywka kontaktowa

Jednym z typów pokrzywki przewlekłej jest pokrzywka kontaktowa. Jej przyczyną jest najczęściej alergia (reakcje IgE – zależne, natychmiastowe). Mogą ja wywołać pokarmy (np. mleko, jaja, owoce i warzywa), a także leki oraz lateks (np. rękawice lateksowe).

Uwaga! Osoby uczulone na lateks mogą mieć objawy po dotknięciu lub spożyciu niektórych owoców i warzyw (reakcje krzyżowe najczęściej z bananami, kiwi, awokado, mango, melonem, pomidorem i kasztanem jadalnym).

Diagnostyka pokrzywki

Podstawą rozpoznania jest stwierdzenie zmian charakterystycznych dla tej choroby. Lekarz przeprowadza także wywiad i zleca odpowiednie badania. Przy podejrzeniu uczulenia konieczne będą podstawowe badania krwi (morfologia, OB), testy skórne oraz całkowity poziom przeciwciał IgE w surowicy krwi.

Diagnozowanie pokrzywki przewlekłej powinno się opierać na większej ilości badań, do których należą m.in.:

- badania na obecność zakażeń przewlekłych (np. Helicobacter pylori, zapalenie zatok, zębów)
- testy skórne i prowokacyjne
- oznaczanie całkowitego IgE
- 3 – tygodniowa dieta eliminacyjna
- stężenie hormonów tarczycy i badanie poziomu przeciwciał (anty-TPO i anty-TG)
- śródskórny test z surowicą
- próby wątrobowe
- biopsja

Zmiany podobne do pokrzywki mogą wystąpić w przebiegu różnych chorób. Trzeba brać pod uwagę m.in.: świerzb, chorobę Duhringa

(tzw. skórną postać celiakii), rumień wielopostaciowy, wyprysk alergiczny i inne.

Pokrzywka alergiczna

Leczenie pokrzywki alergicznej

Podstawą jest wyeliminowanie przyczyny. Czasami jednak nie udaje się jej poznać. W terapii najczęściej stosuje się leki przeciwhistaminowe, a czasami nawet konieczne jest podanie glikokortykosterydów. Wspomagająco działają preparaty wapniowe i witamina C.

Przeciwzapalne i przeciwalergiczne działanie mają także zioła (rumianek, czystek, czarnuszka). Należy jednak być ostrożnym, bo alergia może wystąpić również na te zioła.

Wiesława Skrzypczak – dietetyk

Literatura:

Wojciech Silny, Magdalena Czarnecka Operacz „Choroby alergiczne skóry” [w] „Alergologia Praktyczna”, pod red. Krystyny Obtułowicz, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2001

http://www.czytelniamedyczna.pl/548,pokrzywka-przewlekla-definicja-podzial-diagnostyka-leczenie.html

http://www.alergia.org.pl/lek.arch1/archiwum/00_02/alergiczne.

html